

UTLYSNING

Tiltak for å unngå skader fra perlesnormaneter på oppdrettsfisk

FHF lyser ut midler til kunnskapssammenstilling og beste praksis for å forebygge og unngå skader fra perlesnormaneter.

Det tas sikte på å iverksette ett eller flere prosjekter.

Søkere kan være universitets- og høyskolesektoren, forskningsinstitutter, forskningsmiljøer eller bedrifter i laksenæringen. Tilsagnsmottaker må være et FoU-miljø, som også skal ha prosjektledelsen.

FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser* skal følges ved utarbeidelse av søknad (Vedlegg 2).

Søknader sendes til: post@fhf.no

Søknader merkes med saksnummer 23/00353

Tidsplan

2023: Utlysning offentliggjøres 20. desember

2024: Frist for innlevering av søknad 6.mars innen kl 13:00.

2024: Tilbakemelding til søkere om resultat av evaluering innen 1. april

2024: Tidligst oppstart av prosjekt april

Behov for ytterligere presiseringer i fasen med utarbeidelse av søknad kan tas opp med FHF. Dersom behov for endringer i utlysningsteksten, vil dette bli lagt ut på www.fhf.no (samme som denne utlysningen), men ingen endringer vil bli gjort etter 1. feb. 2024 kl 12:00. Søkere er selv ansvarlige for å følge med om det legges ut slike endringer.

Problemstilling

Perlesnormaneter (*Apolectia uvularia*) har gitt store skader på fisk langs det meste av kysten denne høsten. Manetene kan gi både sår, gjelleskader og dødelighet. Tidligere har denne maneten gitt store tap i mindre områder av landet og bare i noen år (1997, 2001), mens nå har den gitt problemer i flere år på rad og over et stadig større område av kysten. Havforskningsinstituttet melder om over 1000 observasjoner av perlesnormaneter fra oktober – november 2023, og mange oppdrettere melder om store tap.

Perlesnormaneter er små nesledyr som kan forme opptil 30 meter lange kjeder. Disse kjedene eller koloniene driver med havstrømmen og kan finnes på alle dyp (0-1000m). Intakte kolonier har noe vertikal egenbevegelse. Disse nesledyrene er utbredt i alle hav inkludert Stillehavet og Atlanterhavet. De lever pelagisk hele livssyklusen og er rovdyr, dvs de spiser fiskelarver, små krepsdyr o.l. Koloniene løses ofte opp når de treffer land, en not e.l. slik at man får mange små nesledyr som flyter i overflaten.

Beste praksis for å unngå disse manetene er høyst uklart. Mange anvender skjørt, men manetene kommer ofte inn i skjørtet og lager da store problemer slik at skjørtet må fjernes. Det er uklart om boblegardiner kan stoppe manetene eller om de bare får kjeden til å løse seg opp i mindre enheter. Stopp i føring og å unngå håndtering er generelle anbefalinger, og ofte er utslakting eneste løsning.

Overvåkning for maneter må på plass og man trenger da kunnskap om hvilke klima, vær, temperatur, strømforhold mm som påvirker forekomsten langs kysten. Med økende oppdrett til havs trenger man også overvåkning over et større område. Men overvåkning har liten effekt om man ikke også får på plass tiltak for å unngå at manetene kommer i kontakt med fisken. I tillegg

trenger man kunnskap om hva konkret skal gjøre for å unngå skader på fisken når maneten har kommet inn i anlegget. Metoder for å kunne fjerne maneter som henger på nota eller flyter i overflaten kan være et tiltak, eller enda bedre stoppe manetene før de kommer til merden.

Hovedmål:

Kunnskapssammenstilling og beste praksis for å forebygge og unngå skader fra perlesnormaneter på oppdrettsfisk

Prosjektforslag skal rettes inn mot ett eller flere av følgende delmål:

- a. Kunnskapssammenstilling både om perlesnormaneter og andre lignende nesledyr relatert til fiskeoppdrett både i Norge og globalt. Dette inkluderer både utbredelse, bevegelse i vannmassene, vær og klimaforhold som påvirker oppvekst, generell biologi, effekt på fisken, erfaring fra forebyggende tiltak, behandling mm.
- b. Forebyggende tiltak mot perlesnormaneter
- c. Tiltak for å unngå skader på fisken når man har fått perlesnormaneter inn i anlegget

Avgrensninger og særskilte føringer

- Utlysningen har åpen økonomisk ramme, og budsjett/økonomi vil være et sentralt vurderingskriterium.
- FHF vurderer at det kan være aktuelt med både mindre og større prosjekter, og har følgelig ikke tatt stilling til hvor mange prosjekter som vil finansieres. Prosjekter som dekker alle 3 delmål er en fordel, men gode prosjekt ideer på delmål b/c alene er også aktuelle.
- Det kan søkes om finansiering av prosjekter med varighet på inntil 2 år, med mindre spesielle faglige grunner tilsier en lengre prosjektperiode. Begrunnelse for dette må komme tydelig fram i søknaden.
- Problemstilling(er) og prosjektplan skal tydelig forankres i eksisterende kunnskap, og eventuelle synergier med andre relevante pågående aktiviteter skal beskrives.
- Det skal oppgis tydelige og etterprøvbare hypoteser i prosjektet som skal bekreftes eller forkastes ved sluttrapportering.
- I gjennomføringsplanen skal det oppgis klare leveranser fra hver aktivitet eller arbeidspakke, med tilhørende beskrivelse av hvordan leveransene vil gi næringsnytte på kort eller lengre sikt.
- I prosjektplanen skal det vises hvordan næringen så raskt som mulig kan dra nytte av resultater som oppnås underveis, det vil si at delresultater skal rapporteres så raskt som mulig, og det skal utarbeides en plan for hvordan resultatene formidles og kan implementeres i næringen.
- Samarbeid med næringsaktører, fiskehelsepersonell o.l. må beskrives og dokumenteres i form av intensjonsavtaler.

Generelle forutsetninger

Det skal gis en grundig beskrivelse av bakgrunn for prosjektet, inkludert eksisterende kunnskaps- og erfaringsgrunnlag, og hvordan prosjektet samspiller eller er koordinert opp mot tilgrensende aktiviteter eller prosjekter der en eller flere av prosjektpartnerne deltar. Dersom relevant, skal også avgrensning og koordinering opp mot andre pågående aktiviteter, prosjekter eller søknader beskrives.

Gjennomføringsplan skal være tilstrekkelig detaljert med tydelig inndeling i fornuftige arbeidspakker og beskrivelse av hypoteser, metodikk og statistikk. Det skal oppgis leveranser/resultater for hver arbeidspakke/aktivitet i prosjektplanen, og beskrives hvordan disse er koblet til prosjektmål. Dersom relevant skal det vises til vurdering og håndtering av risiko knyttet til gjennomføring av prosjektet.

Det skal angis hvordan prosjektet planlegges organisert (prosjektgruppe og roller), inkludert ressursinnsats i form av antall timer og timesatser, eller stillingsprosent dersom dette benyttes.

Nytteverdi for næringen tillegges vesentlig vekt, og må være realistisk beskrevet i søknaden. Se ellers FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser* (Vedlegg 2).

Det skal ikke leveres inn *Prosjektskjema for FHF* som det henvises til i *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser*, da dette utarbeides i ettertid for prosjekt som eventuelt blir innvilget.

Organisering

Oppdragsgiver vil være FHF, som vil følge opp de enkelte prosjektene med en prosjektansvarlig fagsjef (FHF-ansvarlig).

Utførende prosjektgruppe: Den som tildeles prosjekt organiserer team for gjennomføring av arbeidet. Arbeidet i prosjektgruppen ledes av prosjektleder (CV for prosjektleder legges ved prosjektbeskrivelsen). Prosjektleder og planlagt team opplyses om i prosjektbeskrivelsen. Eventuelt innleide ressurser og annet formalisert samarbeid skal beskrives detaljert og dokumenteres med avtaler.

Referansegruppe: FHF vil oppnevne en referansegruppe bestående av personer som representerer havbruksnæringen og har relevant kompetanse i forhold til det enkelte prosjektets målsettinger. *Mandat for referansegrupper i prosjekter finansiert av FHF* finnes som vedlegg 2. FHF-ansvarlig er ikke medlem, men skal delta i referansegruppens møter. Prosjektleder skal delta på møter i referansegruppen, og andre fra prosjektgruppen kan delta når det er hensiktsmessig. Det bør avholdes minst ett årlig fysisk møte i referansegruppen i tillegg til digitale møter ved behov, spesielt i forbindelse med viktige milepæler eller veivalg i prosjektet. Det skal avholdes fysisk møte før prosjektslutt for gjennomgang av sluttleveranser og sluttrapport, før disse er å betrakte som endelige. Husk å ta med kostnader til referansegruppemøter i budsjettet.

Samarbeid med andre aktører: Dersom det er beskrevet samarbeid med bedrifter eller andre som bidrar faglig eller finansielt, må det legges ved signert intensjonsavtaler for det.

Leveranser

Mulige leveranser fra prosjektet er listet opp i pkt 6 i FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser* (Vedlegg 2). Artikler, fagrapporter, presentasjoner, populærformidling osv. skal være åpne leveranser som skal legges ut på FHF's nettside for prosjektet, i tillegg til åpen publisering i regi av tilsagnsmottaker/ FoU-institusjon. Faglig sluttrapport til FHF skal innholdsmessig være i henhold til FHF's *Retningslinjer for sluttrapportering*.

Det oppfordres til å tenke kreativt om leveranseform for å best mulig bidra til at kunnskap fra prosjektet raskest mulig kan tas i bruk i næringen.

Kriterier for vurdering av søknader

Prosjektsøknader gis en vurdering etter følgende kriterier (med vektning i parentes):

- (1,0) Prosjektforlaget's relevans til utlysningen og målet med arbeidet.
- (0,8) Forskningskvalitet, inkludert metodevalg og statistikk.
- (0,8) Næringsnytte.
- (0,7) Formidlingsplan for å sikre størst mulig næringsnytte.
- (0,8) Budsjett og økonomisk ramme for arbeidet.
- (0,5) Gjennomføringsevne: Prosjektorganisering, plan for håndtering av risiko og faglige forutsetninger.
- (0,3) Tilknytning til andre relevante aktiviteter/prosjekter.
- (0,3) Søknadens vurderbarhet og dokumentkvalitet.

Søknaden må være så komplett at det kan foretas en evaluering basert på kriteriene ovenfor. Prosjektbeskrivelsen skal ikke overskride 10 sider ekskl. vedlegg som kan betraktes som tilleggsopplysninger.

FHF forbeholder seg retten til å:

- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke er i tråd med målsettingen for utlysningen.
- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke oppfyller formelle krav i utlysningen og FHF's retningslinjer for prosjektbeskrivelser.
- Be om avklaringer før og under evalueringen.
- Avlyse konkurransen eller endre de(n) økonomiske rammen(e) for tilskudd dersom det foreligger saklig grunn, for eksempel ved bortfall av forventet/budsjettert inntekt eller andre forhold som ikke gjør det mulig å yte det planlagte tilskudd innenfor vedtatte investeringsrammer.
- Foreta ny utlysning.
- Forespørre søkere om å samarbeide om prosjektgjennomføringen hvis dette kan styrke den totale prosjektkvaliteten.
- Bruke eksternt kompetanse ved evaluering av prosjektbeskrivelser.

Behandling av søknader

- Søknadene gjennomgås for å avklare om de er i tråd med målsettingen for utlysningen og oppfyller de formelle krav som er satt.
- Søknadene rangeres av FHF basert på score på evalueringskriteriene, samt eventuelt kommentarer og råd fra eksternt kompetanse.
- En innstilling lages og besluttes ut fra en totalvurdering av kriteriene.
- Søkere som besluttes tildelt støtte kontaktes. Forutsetninger for tilsagn presenteres og valgt(e) miljø(er) får en frist til å akseptere/avslå å delta i videre løp. NB! Tilsagn gis ikke på dette stadiet.
- FHF gir tilsagn til valgt(e) søker(e).
- FHF's gjeldende standardvilkår på tilsagnstidspunktet vil legges til grunn (Vedlegg 3).
- Etter at endelig beslutning om tildeling av prosjekt er tatt, vil alle søkere bli varslet om utfall.

Vedlegg

1. FHF's standardvilkår
2. Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt
3. Mandat og retningslinjer for referansegrupper i FHF

Dokumentene finnes her: [prosjektdokumenter](#)